

SORUMLULUK

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de "**Biz emâneti göklere, yere ve dağlara arz (ve teklif) ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, bundan endişeye düştüler. İnsan ise bunu sırtına yükledi. Çünkü o, çok zulümkâr, çok câhildir**" buyurmuştur. Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (s.a.v) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah, insanı onurlandırarak elleriyle yarattı, ona ruhundan üfledi ve meleklerin ona secde etmelerini emretti. Ayrıca onu birçok şeyde diğer yaratıklardan üstün kıldı. Bunlara dahil olmak üzere, sorumluluk ve şeri hükümleri üstlenmesidir. Toplumdaki mevkisi ne olursa olsun, yetişkin ve akli yeten hiçbiri bu sorumluluktan sıyrılamaz. Zira herkes gücü yettiğinde ve kendisine verilen görevin kapsamına göre sorumludur.

Hiç şüphe yok ki, sorumluluk bir onurlanma olmadan önce bir yükümlülüktür. Sorumluluğa sadece bir onurlandırma olarak bakan, genellikle tehlikeleri ve sonuçlarıyla karşılaşır, ama onu hakkı ile alıp ona yükümlülük ve mesaj olarak bakan ise Allah tarafından destek görür. Bu konuda Peygamberimiz (s.a.v) Abdurrahman b. Semûra'ya: "*Ey Abdurrahman! Emirliği isteme! Çünkü isteyerek sana verilirse onunla baş başa bırakılırsın! İstemeden sana verilirse onun uğrunda yardım görürsün*" demiştir. Ebu Zer'den rivayete göre Ebu Zer şöyle demiş: Ya Resûlullah! Beni vali yapmıyor musun? dedim. Bunun üzerine eli ile omuzuma vurdu. Sonra: "*Ey Ebu Zer! Sen zayıfsın. Bu valilik bir emanettir. Gerçekten kıyamet gününde o kepazelik ve pişmanlıktır. Yalnız onu hakkı ile alarak o hususta üzerine düşeni yapan müstesnadır!*" buyurdu.

Sorumluluğun çeşitli türleri vardır bunlardan şunlardır. İlk olarak **aile sorumluluğu**: Ailenin, toplumun istikrarı ve uyumu konusunda büyük bir rolü vardır, yapısının temel taşıdır ve ilk savunma hattıdır. Ebeveynler de görevlerini yerine getirerek bu ailenin inşasından ve istikrarından Allah'a karşı sorumlulardır.

İslam bu görev ve hakları belirleyip ailenin bütün üyeleri arasında paylaştı: Peygamber Efendimiz: ***“Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz”*** buyurmuştur. Ailenin başarısı ve istikrarı, üyeleri arasındaki hakların ve görevlerin korunmasına ve ihmal edilmemesine bağlıdır.

Aile üyeleri arasındaki sorumluluk karşılıklıdır: Herkesin sevgi içinde rol oynadığı haklar ve görevler karşılıklı saygı üzerine yerine getirilir. Ama vazgeçip ihmal eden ise Allah tarafından yaptığı her şeyden sorulacaktır. Peygamber Efendimiz: ***“Allah her çobana gütmesini dilediği sürüden soracaktır, koruyabildi mi kaybetti mi, sonra erkeğe ev ehlinde sorar”*** demiştir. Yine şöyle demiştir: ***“Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter”***.

İkincisi **görev sorumluluğudur**: bilindiği gibi sorumluluk, her sorumlunun yükümlü olduğu görevin büyüklüğüne göre büyük olur. Sorumluluk kapsamı ne kadar genişse, o kadar özel şartlar gerekir. Bu şartların başında verimlilik, yetkinlik, tecrübe, dürüstlük ve bu sorumluluğun ve sonuçlarının işlevlerini yerine getirme becerisi gelir; Halbuki kişi kendi önünde, halkın önünde ve Allah'ın önünde yükümlü olduğu her şeyden sorumludur. Efendimiz ***“On kişiye âmirlik eden kıyamette, elleri bağlı olarak getirilir. Âdilse kurtulur, değilse zulmü yüzünden helak olur”*** buyurdu.

İnsanların işlerini veya bir işini üstlenen her biri, iyi bir performans göstermekle yükümlü olduğunu bilmesi, Allah'tan korkması ve kamu malıyla ilgilendiğini ve işinin sınırları dahilinde hareket edeceğini gözlemlemesi gereklidir. Her ne ad altında olursa olsun harama bulaşmamalıdır.

Bununla birlikte, herhangi düzeydeki bir sorumlunun kayıtsız kalması doğru olmadığını ve kendi sorumluluğu kapsamında olan tüm görevlerin ayrıntılarını takip etmesi gerektiğini vurguluyoruz. Ancak bunun bazen küçük veya basit görünmesi önemli değildir ki bazılarının küçük veya basit olduğunu sandıklarını ihmal etmek neticesinde dayanılmaz bir hasar meydana gelebilir. Hepimiz güvenmenin takip etmemek anlamına gelmediğini ve takip etmenin güvenmemek anlamına gelmediğini fark etmeliyiz.

Her sorumlu sorumluluğu kapsamındaki güçlü ve sadık bir yardımcı

seçmelidir ki, kim bir topluluğun başında daha iyi olanı varken bir adam tutarsa Allah'a, onun resulüne, vatanına ve üslendiği emanete ihanet etmiş olur.

Üçüncüsü **sosyal sorumluluktur**: İslam, tüm insanlar arasında eşitlik temeline dayanan ve sevgi, saygı ve dayanışmanın hâkim olduğu güvenli ve istikrarlı bir yaşam sağlayan toplumsal kurallar koymuştur, böylece toplum tek bir beden haline gelir.

Bugün insanların halini tefekkür eden, açlığını giderecek kadar bir şey bulmayan fakir, ilacını alamayan hasta, kimsesiz dul, yetim ve güçsüz nice insanlar olduğunu fark eder. İşte bunların çıkarlarını ve ihtiyaçlarını karşılamak sosyal, dini ve ulusal sorumluluktandır. Hatta Müslümanların bir kısmının yerine getirmesi ile diğerlerinden düşen farzlardandır. Peygamber Efendimiz *“Bildiği halde, yanı başındaki komşusu açken tok yatan kimse bana iman etmemiştir”* buyurmuştur.

Peygamber (s.a.v) bu sosyal sorumluluğa değer vererek insanların ihtiyaçlarını karşılamayı onun caminde itikaf etmekten daha öncelikli yaptı. Ebû Saîd-i Hudrî'den naklen şöyle demiş: Bir defa biz Peygamber (s.a.v)'e beraber bir seferde iken devesi üzerinde bir adam geliverdi. Ve gözünü sağa sola çevirmeye başladı. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v): *«Kimin yanında fazla hayvan varsa onu hayvanı olmayana versin! Ve kimin fazla azığı varsa -onu azığı olmayana versin!»* buyurdu. Efendimiz farklı haldilerde: *“İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır. Allah Teâlâ'nın en sevdiği iş, bir Müslümanı sevindirmek, onun sıkıntısını gidermek, borcunu kapatmak veya açlığını gidermektir. Kim bir din kardeşinin ihtiyacını gidermek için yürür ve sıkıntısını giderirse bu yaptığı onun için mescidimde bir aylık itikâftan daha hayırlıdır... Din kardeşinin rahata kavuşması veya sıkıntıdan kurtulması için idarecilere gidip uğraşana, herkesin ayağı kaydığı zaman, Allah Teâlâ onu kurtarır”* buyurmuştur.

Peygamber (s.a.v), insanların ihtiyaçlarını karşılama ve ilgilenme konusunda sahabelerini takip edip soruyordu. Peygamber Efendimiz (s.a.v) bir gün sahabelere sordu:

“Bugün hanginiz oruçludur?”

“Ben, yâ Resûlallah.” dedi Hz. Ebû Bekir.

Peygamberimiz, *“Bugün hanginiz bir cenazeyi takip etti?”* diye sordu.

Ebû Bekir: “Ben, yâ Resûlallah.” diye cevap verdi.
Peygamberimiz, “*Bugün sizden kim bir fakiri doyurdu?*” diye sordu.
Ebû Bekir, “Ben doyurdum, yâ Resûlallah.” dedi.
Peygamberimiz, “*İçinizden kim bir hasta ziyaret etti?*” diye sordu.
Yine Hz. Ebû Bekir, “Ben!” cevabını verince, Allah’ın Resûl’ü:
“*Bu hasletler kimde toplanırsa, işte o, cennete girer*” demiştir.

Dördüncüsü **ulusal sorumluluktur**: vatanın hepimizin üzerine hakları vardır ki onu korumak ve geliştirmek için büyük bir sorumluluk taşımaktayız. Peygamber (s.a.v) sahabelerine, vatani ve kutsallıklarını savunmak için can ve mal feda etmenin Allah yolunda cihat olduğunu belirtmiştir. Yüce Allah: “***Allah şüphesiz, Allah yolunda savaşıp, öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını Tevrat, İncil ve Kuran’da söz verilmiş bir hak olarak cennete karşılık satın almıştır***” buyurmuştur.

Ayrıca ülkenin yeniden inşası için çalışmak, onu geliştirmek, kamu çıkarlarını özel çıkarlardan tercih etmek ve çabaları birleştirmek ulusal sorumluluktandır. Allah Teâlâ “***Toptan Allah’ın ipine sarılın, ayrılmayın.***” Ve başka bir ayette “***çekışmeyin, yoksa korkar başarısızlığa düşersiniz ve kuvvetiniz gider. Sabredin, doğrusu Allah sabredenlerle beraberdir***” buyurmuştur.

Bilelim ki, herkese “***Onları durdurun; çünkü kendilerinden daha da sorulacaktır***” denileceği bir gün gelecektir. Üstelik “***O gün siz huzura alınırsınız, hiçbir şeyiniz gizli kalmaz***” ayetini iyice düşünelim. Allah Teâlâ: “***Yaptığın iş (iyilik veya kötülük), bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu, bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa, yine de Allah onu (senin karşına) getirir***” buyurmuştur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah’tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed’e (s.a.v) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

Az saatlerden sonra, iyilik, bereket, itaat günleri olan mübarek Şaban ayına başlayacağız. Şaban ayında amellerin Allah'a arz edilmek üzere yükseltilir. Bu yüzden Resûlullah daha fazla ibadet ve itaatle ilgi gösteriyordu. Bu ayda Resûlullah daha fazla oruç tutuyordu. Hatta bu durum sahabelerin dikkatini çekip birbirlerine bu ilginin sırrını sormuşlar. Usame b. Zeyd (r.a) anlatıyor. Resûlullah'a (s.a.v.): "Ey Allah'ın Resülü! Şaban ayında tuttuğunuz kadar hiçbir ayda oruç tuttuğunuzu göremiyorum" dedim. Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: *"Bu öyle bir aydır ki, ameller, Âlemlerin Rabbine bu ayda yükseltilir. Bu nedenle ben de oruçlu iken amellerimin yükseltilmesini severim"*

Hiz. Aişe (ra) Validemiz, Peygamber (sav) Efendimizin Şaban ayındaki orucunu şöyle anlatıyor: "Resûlullah (sav) öyle oruç tutuyordu ki, hatta biz, orucu hiç bırakmayacak diyorduk. Bazen de uzun süre oruç tutmayı bırakıyordu ki, biz bu ay hiç oruç tutmayacak diyorduk. Resûlullah'ın (sav) Ramazan ayından başka bir ayı tamamen oruç tuttuğunu görmedim. Şaban ayından daha fazla oruç tuttuğunu da görmedim"

Allah Teâlâ; Şaban ayını mübarek bir gece ile ayrı tuttu. Allah bu mübarek gecede kullarına merhametle bakar, günahlarını affeder ve kusurlarını örter. İşte bu gece Şaban'ın on beşinci gecesidir (Beraat Gecesidir). Ebu Musa el-Eş'ari (r.a) Hz. Peygamber Efendimizden şöyle rivayet etmiştir: *"Allah Teâlâ Şaban ayının on beşinci gecesini bütün yarattıklarına muttali olup, Onların hepsini bağışlar. Ancak müşrik ve münafık olan kulları bağışlamaz".* Başka bir rivayette *"Allah (c.c), Şaban'ın on beşinci gecesinde kullarının haline muttali olur, müminleri bağışlar, kafirlere mühlet verir, kin tutan kimseleri bu hallerinden vazgeçene kadar, mağfiretinden mahrum bırakır"*

Bu mübarek günleri fırsat kullanarak çokça ibadet etmeliyiz, iyi işler yapmalıyız ve Allah'a yaklaşmalıyız. Peygamber Efendimiz bu bağlamda: *"Muhakkak ki, Rabbinizin bazı zaman dilimlerinde rahmet esintileri vardır, rahmet rüzgârları eser. Siz o rahmet esintilerine yönelerek hayrı elde etmeye çalışın, hayra talip olun"* demiştir.

Allah'ım bizleri zikrinde, şüküründe, hüsn-i ibadetinde daim eyle!

* * *